

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

L. An Clerici iure poßideant Decimas, poßeßiones, & temporalia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

nuptias vniuersè vt malas: qualis Tarianus, Marcion, Manichæus. Mentiturque Calvinus 1. Timoth. 3. ordinandis poni conditionem, vt esse debeât *vnus vxoris viri: cum nubere sit liberum cuiq;* *Qui nubit, benè facit; qui non nubit, melius facit.*

II. Heb. 12. *Honorabile connubium in omnibus: ergo & in Sacerdotibus.*

RESPOND. Ergo etiam in sanguineis foret honorabile; quod improbat tamen Calvinus *Instit. libr. 4. c. 19. §. 37.* Quare, *in omnibus*, significat ex omni parte; *A* pud omnes in omnibus legitimè copulatis.

III. Apostoli. 1. Corinth. 9. circumduxerunt vxores: Philipp. vlt. Rogo te *Germane compar*; id est, germana.

RESPOND. I. De Apostolorum vxoribus ante Apostolatam variant scriptores: Certum est, post vocationem eos, *Matth. 19.* reliquisse omnia, etiam vxores. Ita S. Hieronymus, &c. 1. Corinth. 9. loquitur de piis fœminis; quales & Christum secutæ sunt. Ita Patres. 2. Dein; melior Versio est, *Sororem mulierem.* 3. Et S. Clemens ait, secutas, quæ fuerant vxores; cessante iam re vxoria.

Et Paulus ad virum Germanum loquitur. Sic Patres.

IV. Solus Paphnutius Concilium Nicænū inhibuit, ne interdiceret vxores Clericis.

RESP. I. Is censuit permitti vsum earum, quas ante Ordinationem duxissent. 2. Et, Dissuasit pœnas grauiores decerni incontinentes. 3. Et, ait S. Gregorius, *Socrates*, qui id scripsit, *multa mentitur.* 4. Et, Concilium Nicænū canone 3. prohibet, ne Sacerdotes, Diaconi, Episcopi, mulierem domi

habeant, nisi matrem, sororem aut amatam. 5. Et fatetur Lutherus libro de Conciliis parte. I. Concilium noluisse sequi Paphnutium.

V. MELANCHTHON. Coniugium est de iure diuino & naturæ: Genes. 1. *Crescite, & multiplicamini*

RESP. Benedictio est, non præceptū. Sique hoc; affirmatiuum est tunc, illos obligans, nunc, aliquos sic vocatos. Ita Tertullianus, Cyprianus, &c.

VI. 1. Cor. 7. *Propter fornicationem vnusquisque propriam vxorem habeat.* Quia donum continentia non est cuiusque.

RESP. I. Loquitur de incontinentibus: nam continentes dicit *melius facere.* 2. Et, *Quia non omnes capiunt Verbum hoc*; idcō non omnes fiunt Clerici, Deus autem, quibus dedit Velle continere, dat & Perficere, si velint. Ita S. Patres, Tertullianus, Nazianzenus, Chrysostomus, Hieronymus, &c. 3. Non igitur Cœlibatus scandala parit; sed abusus eiusdem violati.

Q V Æ S T I O L.

An Clerici DECIMAS, Possessiones, & Temporalia iure possideant?

LUTHERANVS Erasmus in annotationibus ad Nolum Testamentum ait, Decimarum exactionem esse tyrannicam.

2. Fratricelli; debent sibi, Apostolica in paupertate viuentibus; non Ecclesiasticis ditandis, aut ditibus. 3. Wicleff: Decimas esse eleemosynas meras, posseque negari Clero propter peccata. 4. Canonistæ: Esse, etiam quoad Quotam, iuris diuini; non Ecclesiastici.

AUTOR. I. Clerum alià populo; Magistratui contribui; iuris naturæ est. Ita Genes. 14. Abraham Melchisedeco

pen-

pendit decimas, vt Sacerdoti & Regi. Iuris diuini est idem, in Veteri Testamēto sic iubente Deo Leuitis dari, *Leu. ult. Num. 18. Malach. 3.* Quæ præcepta quæ Moralia sunt, etiam Christianos obligāt; non quæ iudicialia: teste Clemente *lib. 2. Const. Apostolic. c. 29. 38. &c.* Quippe Christiana debet abundare iustitia, *Matth. 5. plusquam Pharisæorum.* Sic & S. Patres, & Concilia prisca. Estq; ratio: quia Laborāt pro bono publico: ideò decimæ debita sunt non vt eleemosynæ, etiā discipulis. Ita S. Scriptura in *Antichristop. 2. q. 20.*

II. Dare Decimas, quoad Quotam hanc, non est iuris diuini Christianis. Quia hoc nusquam extat. Et præceptum Veteris Testamenti non erat Morale: nec enim erat ante Moylen: Nam Abraham vltro dedit: *Iacob, Genes. 28.* vltro vouit. Nec est propriè Ceremoniale; quia non ad colendum Deum ordinatur; sed ad æquitatem inter homines. Et, iudicialia sublata sunt.

Debentur tamen iure diuino quoad substantiam; etsi non quoad Quantitatem istam. Iura etiam Ecclesiastica quotam decimarum determinarunt, non vi Legis Veteris, sed exempli. Vnde tum Clericus potest renunciare suo debito decimali: Tum Ecclesia legem suam mutare: Tum Consuetudo contraria Legem abrogare. Ita *D. Tho. 22. q. 7. a. 2.* Idque quæ Ecclesiastica est Lex de quota: non, quæ naturalis quoad substantiam.

Q V Æ S T I O L I.

*Quo iure sint EXEMTI Clerici,
RES, & cause Ecclesiastica
ab Seculari potestate?*

LV THERANI: 1. *Ve Petrus Martyr in Rom. 13.* Negat Principes dare posse Clero priuilegium Exemptionis: quod sit contra ius diuinum, omnes politico subiiciens Magistratui. 2. BRENTIVS in *prolegomenis.* Melanchthon in *Lois cap. de l'au- gūr Res & Causes Cleri* politice subiiciunt tribunali- bus.

3. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 11. §. 15.* In omnibus subiectos vult, exceptis causis merè Ecclesiasticis.

SVADENT istis. 1. Quia Constantinus edixit, *Si quis Episcoporum tumultuatus sit, mea executione coercetur:* Eiecitque Eusebium in exilium.

2. Martyr. *Iure diuino omnia anima subiuoribus Potestatibus subiecta est, Rom. 13. Ergo non poterunt Reges Clerum eximere.* 3. Marcellus. *Matth. 17.* Christus soluit tributum, quæ a debuit.

A V T O R. 1. In causis Ecclesiasticis Clerici sunt exempti iure diuino. 1. Quia regimen Ecclesiasticum distinctū est à politico, & isto sublimi^o. patet supra *quæstione 2. 3. & 12.* 2. Christus Petro & Apostolis omnem potestatem suam commisit, vt Pastoribus in oues. Supra *q. 19. 20. 21.* 3. Apostoli, eorumque successores Ecclesiam diu rexerunt, cum nulli essent Principes Christiani: nec ad politicos causas retulerunt. 4. Sic Concilia sancierunt, Patres docuerunt. &c.

II. Clerici non sunt exempti ab legibus politicis, non contrariis iuri Canonico, aut officio Clericali: sed directiue subsunt. 1. Quia Clerici sunt ciues & partes politicæ. 2. Papa permiserunt.

Non tamen Clerici possunt iudicari à sæcularib^o, etsi in legem ciuilem peccassent. Quia sic Papæ, Concilia, Imperatoresque decreuerunt. Absurdum est Pastorem ab oue iudicari.

III. Bona Ecclesiastica sunt à tributis sæcularium exempta: idque iure, non simpliciter naturali, nec merè positivo;